

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. ANNY

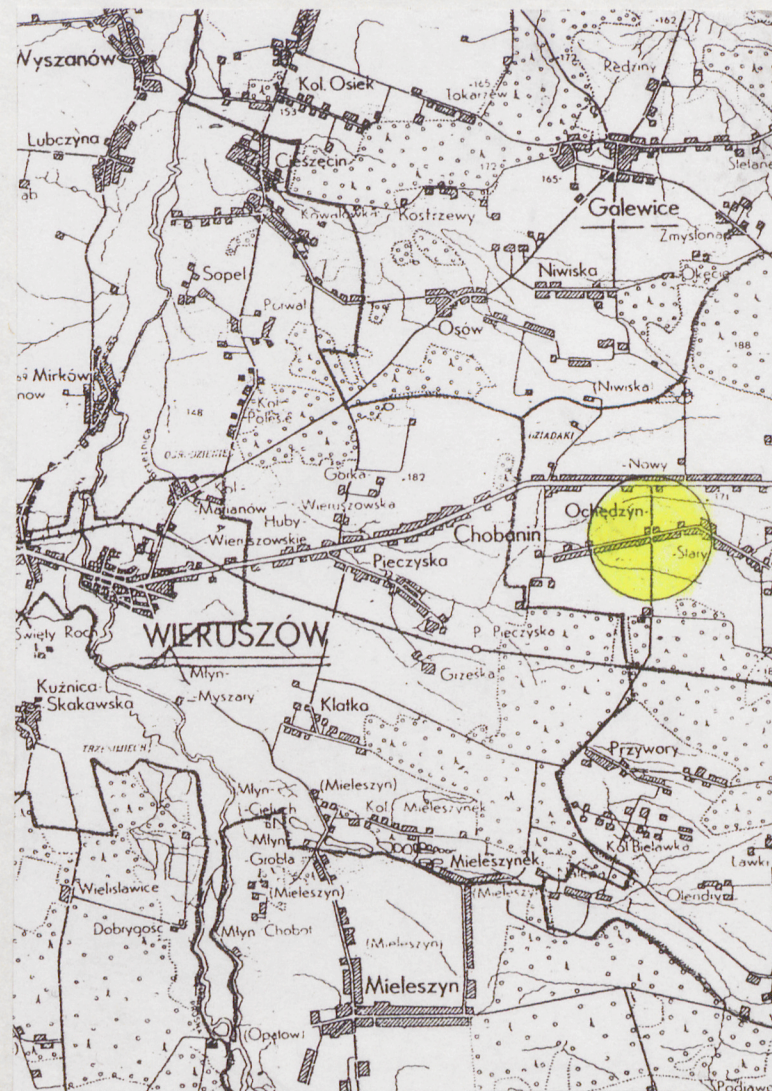
2. Czas powstania

XV/XVI w.,
rozbud. 1922 r.

3. Miejscowość

STARY
OCHĘDZYN

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

98-420 Sokolniki
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo

kaliskie

gmina

Sokolniki

pow. WIERUSZÓW

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Ochędzyna, Ochacino
Ochędchyno, Ochadżyn
Ochędzyna

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo

łódzkie

powiat

wieluński

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.
w Ochędzynie
98-420 Sokolniki

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr 128/323 data 30.12.1967

8/A 28.04.1949.

8/315-XIU-29

Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Wieś Ochędzyn wzmiankowana w 1245 r. jako uposażenie klasztoru SS Cystersek w Lubnicach przeniesionych później do Ołoboku. Wieś wzmiankowana w 1250 r. w związku z wydaniem przez Przemysła I przywileju lokacyjnego opartego na prawie niemieckim. W 1768 r. dobra klasztorne zagrabione przez rząd pruski. Po II rozbiórze Polski Ochędzyn znalazł się w granicach zaboru rosyjskiego i pozostawał w nich aż do wybuchu I wojny światowej.

Kaplica istniała we wsi już przed 1492 r. i należała do parafii Sokolniki. Tutejsza kaplica wzmiankowana we wspomnianym roku w związku z ze sporem między proboszczem z Sokolnik a miejscowymi kmieciami o niewywiązywanie się przez proboszcza z obowiązku odprawiania mszy co trzecią niedzielę. Obecnie istniejąca kaplica wzniesiona zapewne w kon. XV lub pocz. XVI w. Wówczas ukształtowana została zasadnicza jej bryła, z tego też czasu przetrwały wykroje otworów okiennych. Nie jest pewne pierwotne wezwanie kaplicy. Tytuł św. Anny pojawia się w źródłach dopiero w 1720 r.

Wieżba dachowa kaplicy wg. R.

c.d. na wkładce

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, np. oszczędzanie instalacje).

1. SYTUACJA.

Stary Ochędzyn - wieś położona na obszarze Ziemi Wieluńskiej, nad rzeką Brzeźnicą, ok. 8 km na pd.-wsch. od Wieruszowa, na pd. od trasy łączącej Kępno z Sieradzem. **Dawna kaplica, ob. kościół parafialny p.w. św. Anny** położony jest w centralnej części wsi. Orientowany, usytuowany na płaskim terenie i zwrócony ścianą szczytową w stronę drogi dojazdowej. Otoczenie kościoła o zarysie nieregularnego wieloboku, ~~ogrodzone sztachetowym parkanem~~ na podmurówce, dostępne od zach. osiowo zlokalizowaną trójprześwitową dzwonnica bramną oraz furtkami od pd. i wsch. Obszar w granicach ogrodzenia porośnięty trawą i obsadzony drzewami z przewagą liściastych. Na wsch. od kościoła murowana plebania z drewnianym gankiem oraz towarzyszące jej zabudowania gospodarcze.

2. MATERIAŁ I KONSTRUKCJA.

Podwalina drewniana posadowiona na tworzącym podmurówkę ceglanym fundamencie łączonym zaprawą wapienno-cementową, nakryta drewnianym okapnikiem; izolacja.

Ściany drewniane konstrukcji zrębowej z modrzewiowych bierwion o wym 20-25 x 45 cm, wzmocnione tyblami i uszczelniane gliną. Złącza węglów (wg R. Czmyra) na rybi ogon. Zach. partia nawy konstrukcji szkieletowej; styk pierwotnej partii nawy z dobudowaną wzmocniony obustronnie lisicami skręcanymi za pomocą śrub. Obecnie zręb ścian obity od wewnątrz poziomym, lakierowanym szalunkiem. Kruchty zapewne konstrukcji szkieletowej. Ściany od zewnątrz szalowane pionowo z listwowaniem.

Stropy drewniane deskowe pokryte lakierem bezbarwnym.

Wieżba dachowa - drewniana, o niejednorodnej konstrukcji. **Nad prezbiterium i nawą** (we wsch. jej partii) o ustroju storczykowym, z niepełnym storczykiem dochodzącym do górnych jętek. Wzmocniona w płaszczyźnie podłużnej dwoma ścianami stolcowymi oraz w płaszczyźnie poprzecznej systemem zaczepów spinających storczyki z zastrzałami. Wieżba złożona z trzynastu wiązarów krokwiowych, z co drugim pełnym. Rozpiętość wiązarów odpowiada szerokości nawy; wokół prezbiterium znacznie wysunięte końce belek stropowych tworzą nadwieszony okap. Wieżba oznakowana ciesielskimi znakami montażowymi o nieczytelnej kombinacji znaków. Na słupach pd. ściany stolcowej trójkątne nacięcia, ~~poradko znaki rzymskie na słupkach podpierających krokwie~~ Podsta-

c.d. opisu na wkładkach

<p>Kubatura</p> <p>785 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>163 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W 1945 r. odmalowano wnętrze kościoła oraz uzupełniono gonty. W 1953 r. odremontowano czterogłosowe organy, wykonano nowe oszklone drzwi między kruchtą a nawą, założono instalację odgromową oraz wymieniono gonty na pd. połaci dachu. W 1954 r. otynkowano dzwonnice i ustawiono w jej wnętrzu figurę, odremontowano także organistówkę. W 1959 r. zelektryfikowano kościół. W 1965 r. otynkowano dzwonnice i wykonano na niej nowe pokrycie z blachy, a także wymieniono gont na pd. połaci dachu. W 1972 r. firma Jagielskiego z Wieruszowa odmalowała wnętrze kościoła. W rok później ogrodzono teren kościelny i założono nowy gont na pn. partii dachu. W 1976 r. odremontowano plebanie, uzupełniono instalację elektryczną kościoła i wykonano żelazną bramę dzwonnicy. W 1978 r. zakonserwowano ściany i dach kościoła ksylamitem i smarem, odmalowano sygnaturkę i stolarkę. W 1979 zamówiono nowe tabernakulum i ołtarz soborowy. W 1980 r. zakonserwowano ksylamitem deski szczytu zach. W 1981 r. założono po pd. stronie rynnę i wykonano przy kruchcie nowy cementowy stopień. W 1985 r. odremontowano szczyt zach. kościoła i wymieniono pułap na chórze. W 1986 r. założono nową tablicę rozdzielczą oraz nową instalację elektryczną. W 1994 przeprowadzono prace obejmujące: założenie szalunku wewnętrznego, założenie nowego pułapu, przebudowę kruchty zach. (zmiana gabarytu), zaszalowanie otworu okiennego nawy od pn., likwidację ścianki wydzielającej przedsionek zakrystii oraz likwidację prowadzącego do niego wejścia, odeskowanie dolnych partii słupów chóru muzycznego. W 1994-5 r. firma Bolesława Zakowicza z Sulmierzyc nieprofesjonalnie odnowiła ołtarze.</p>		<p>19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stan zachowania podwalin i fundamentów - dobry - więźba - belki zawilgocone i porażone przez czynniki korozji biologicznej, szczególnie silnie zaatakowane belki stropowe - trudny do oceny stan zachowanie podstawowych elementów konstrukcyjnych ścian ze względu na wtórne, niewłaściwe odeskowanie wnętrza kościoła uniemożliwiające dostęp - wyposażenie - przemalowane, poddane nieprofesjonalnej konserwacji, ambona po przeróbkach zachowana jedynie we fragmencie <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Niezbędna systematyczna impregnacja środkami owado- i grzybobójczymi drewnianej konstrukcji ścian wraz z oszalowaniem oraz więźbą dachową. Docelowo pożądana profesjonalna konserwacja wnętrza i wyposażenia.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia
1. "Katalog Zabytków Sztuki w Polsce" T. II, z. 12, "Powiat wieluński" Warszawa 1953, s. 13.
 2. G. Ruszczyk "Inwentarz kościoła w Ochędzynie" w: "Inwentarz drewnianej architektury sakralnej w Polsce" z. 46, 1993.
 3. ks R. Czmyr "Dzieje parafii Ochędzyn (1922-1972)" praca mgr Częstochowa 1994, maszynopis w parafii Ochędzyn

25. Opracował

tekst mgr E. Andrzejewska, inż. D. Rutkowska, 11.1995.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr E. Andrzejewska, inż. D. Rutkowska, 11.1995.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotografie Andrzejewska, 18 listopada 1995.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów WKZ Kalisz

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

27. Załączniki
Wkładki 1 - 6.

1. Miejscowość S T A R Y O C H E D Z Y N	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościel. par. p.w. św. Anny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu i fotografie
--	--	---

wowe wymiary elementów konstrukcyjnych w cm: belka stropowa 22 x 24, leżnia 25 x 18, słup 29 x 21, krokiew 14 x 20, miecz - nogi 18 x 14, zastrzał 13 x 17, słupek podpierający krokiew 15 x 17. Pozostałe elementy więźby niedostępne. Na piętkach krokwi przypustnice tworzące załamanie i przedłużenie połaci dachowych poza krawędź ściany. Nad zach. częścią **nawy** więźba konstrukcji płatwiowo - stolcowej złożona z sześciu wiązarów krokwiowych na przemian pełnych i niepełnych. Elementy pierwotnej konstrukcji więźby ciosane i kołkowane, wtórne wzmocnienia tarte piłą. Złącza na czop, zwiłowanie i nakładkę. Więźba dachowa **nad zakrystią, kruchtą zach. oraz boczną** niedostępna, zapewne krokwiowa.

Dachy - nad prezbiterium i nawą wspólny dach dwuspadowy o znacznej stromiznie, od wsch. zakończony trójpołaciowo, zaś od zach. półszczytowo. Na kalenicy, na styku nawy i prezbiterium sześcioboczna wieżyczka sygnaturki z ażurową latarnią, przekryta hełmem cebulastym z iglicą, kulą i krzyżem. Nad zakrystią dach pulpitowy stanowiący przedłużenie pn. połaci prezbiterium. Kruchta boczna zadaszona dwuspadowo, z kalenicą biegnącą prostopadle do osi podłużnej kościoła. Kruchta zach. z dachem pulpitowym.

Pokrycie dachów - deszczółki gontowe na łątach, sygnaturka pobita blachą. Kruchta zach. oraz zadaszenie nad wejściem zakrystii pokryte blachą ocynkowaną trapezową.

Podłogi - drewniane, deskowe na legarach; podłoga prezbiterium podwyższona o jeden stopień.

Schody wewnętrzne prowadzące na chór muzyczny drewniane, policzkowe, jedno-biegowe.

Otwory okienne o wykroju prostokąta stojącego, w zakrystii obwiedzione profilowanymi opaskami. Okratowane pomiędzy skrzydłami. **Okna prezbiterium i nawy** - wtórne, drewniane podwójne, jednopoziomowe i jednodzielnne; skrzydło od strony wnętrza ze słupkiem pozornym. **Okno zakrystii** drewniane ościeżni-

2.

3.

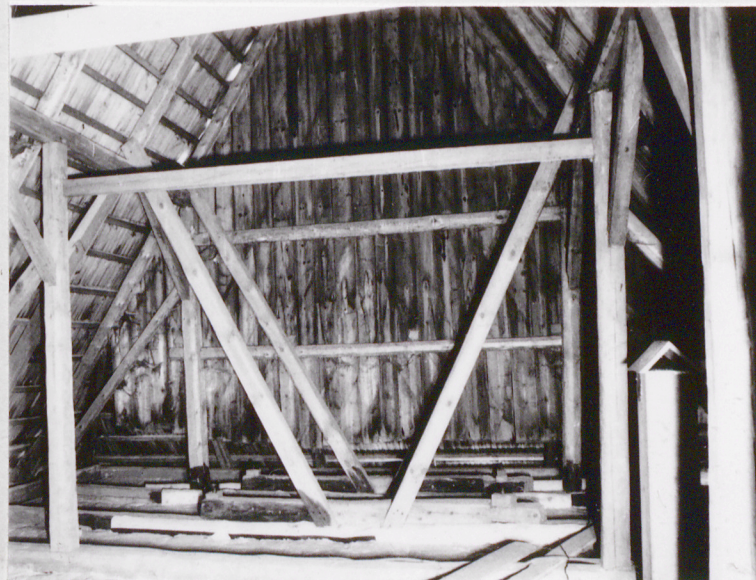
4.

5.

6.

7.

1. Miejscowość S T A R Y O C H Ę D Z Y N	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kości. par. p.w. św. Anny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu i fotografie
--	--	---

cowe, dwudzielne, sześciokwaterowe.

Otwory drzwiowe o wykroju prostokąta stojącego lub zbliżonego do kwadratu, ujęte ościeżami. Otwory wypełnione wtórną stolarką drzwiową pomalowaną olejno. **Drzwi zewnętrzne do kruchty zach.** drewniane, dwuskrzydłowe konstrukcji ramowo-płycinowej z centralną kolitą płyciną, wokół której pięcioboczne, zaś w górnej i dolnej partii skrzydła prostokątne. Ozdobne zawiasy pasowe. **Drzwi zewnętrzne do zakrystii** analogiczne, jednoskrzydłowe; zawiasy czopowe. **Drzwi zewnętrzne do kruchty bocznej (ob. składzik)** drewniane dwuskrzydłowe ramowo-płycinowe o ośmiopłycinowym podziale skrzydeł, zawiasy czopowe. **Drzwi wewnętrzne** jedno- lub dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, przeszklone w 1/2 wysokości.

3. BZUT.

Kościół jednonawowy, z wydłużoną prostokątną nawą i węższym, zbliżonym do kwadratu prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Na przedłużeniu nawy ku zach. węższa, założona na czworoboku kruchta. W pn. naroże, na styku nawy i prezbiterium wkomponowana czworoboczna zakrystia. Przy pd. ścianie nawy zbliżona do kwadratu kruchta boczna. W pn.-zach. narożu nawy zlokalizowane schody na chór muzyczny.

4. BRYŁA.

Zwarta, z prostopadłościennym korpusem nawowym, na którego przedłużeniu nieco węższe, prostopadłościenne prezbiterium zamknięte trójbocznie. Bryły nakryte wspólnym dachem dwuspadowym o znacznej stromiznie zakończonym od wsch. trójpołaciowo. Utworzony w partii prezbiterialnej wydatny okap wsparty po stronie pd. dwoma czworobocznymi w przekroju słupami posadowionymi na ceglanych podmurówkach. Na przedłużeniu nawy w kierunku zach. niewielka prostopadłościenna kruchta zadaszona pulpitem. Na styku nawy z prezbiterium sześcioboczna wieżyczka sygnaturki z ażurową latarnią, przekryta hełmem cebulastym z iglicą, kulą i krzyżem. Do pn. naroża na styku nawy i

8.

Wkładkę założył:E.Andrzejewska, D.Rutkowska, 11.95 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WKZ w Kaliszu.....

Wzór ODZ 1978 r.

9.

10.

12.

11.

1. Miejscowość S T A R Y O C H Ę D Z Y N	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościel. par. p.w. św. Anny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu i fotografie
--	--	---

prezbiterium przylega niska, prostopadłościenna zakrystia nakryta dachem pulpitowym stanowiącym przedłużenie połaci prezbiterium. Przy nawie od pd. niska, prostopadłościenna kruchta boczna z dachem dwuspadowym o kalenicy biegnącej prostopadle do osi podłużnej kościoła.

5. ELEWACJE.

Elewacje z niskim ceglany cokołem nakrytej drewnianym okapnikiem. Szalowane z listwowaniem, po stronie pd. regularnie rozczłonowane otworami okiennymi, dodatkowo w partii nawy dzielone pojedynczymi lisicami. Ściany nawy i prezbiterium obiega na jednym poziomie wydatny okap silnie wyladowany w partii prezbiterialnej i wsparty po stronie pd. dwoma czworobocznymi w przekroju słupami posadowionymi na ceglanych podmurówkach. W ścianie szczytowej nawy okap łączy się z daszkiem okapowym. Elewacje w naturalnym kolorze drewna poddanego działaniu impregnatów i czynników atmosferycznych.

6. WNĘTRZE.

O znacznie przekształconym charakterze po ostatnim remoncie 1994-5 r. Jednonawowe, o wyodrębnionym uskoku węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Otwór tęczy płaski ze sfazowaną belką tęczą zakończoną spływami; na belce Ukrzyżowanie z figurami klęczących zakonników: śś. Franciszka i Dominika. W tęczy, przy pn. ścianie prezbiterium ustawiona fragmentarycznie zachowana ambona. Otwory okienne obwiedzione listwami. W zach. części nawy, wypełniający całą jej szerokość chór muzyczny nadwieszony i wsparty na dwóch słupach o przekroju czworobocznym. Dolna partia słupów odeskowana, trzony o sfazowanych krawędziach, środkiem wybrzuszone i dekorowane w połowie wysokości wciętą przewiązką. Strefa wieńcząca wydzielona uskoku, o formie prostopadłościennego nasadnika z ząbkowaną dekoracją ciesielską w dolnej partii. Chór dostępny schodami zlokalizowanymi w pn.-zach. partii nawy. Poziomy szalunek ścian wraz z balustradą chóru, obramieniami otworów i stropami pokryty bezbarwnym lakierem.

13.

Wkładkę założył:E.Andrzejewska, D.Rutkowska, 11.95 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WKZ w Kaliszu.....

Wzór ODZ 1978 r.

14.

15.

16.

17.

18.

1. Miejscowość S T A R Y O C H E D Z Y N	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kości. par. p.w. św. Anny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu i fotografie
--	--	---

7. WYPOSAŻENIE.

Ołtarz główny manierystyczny z pocz. XVIII w., architektoniczny z późnogo-tyckimi rzeźbami św. Anny Samotrzeć, św. Barbary, św. Katarzyny oraz ludo-wym obrazem Chrystusa w zwieńczeniu; mensa ołtarzowa przekształcona. **Ołtarz boczny** manierystyczny z pocz. XVII w., z gotycko-renesansową grupą Pasji w retabulum i płaskorzeźbionymi uszakami; mensa zlikwidowana. **Ołtarz boczny** manierystyczny z pocz. XVII w., architektoniczny z rzeźbami dwóch św. nie-wiaśc oraz obrazem św. Józefa z Dzieciątkiem aut. M.A. Szulczyńskiego z 1905 r.; mensa ołtarzowa zlikwidowana. **Grupa Ukrzyżowania na belce łączowej** barokowa z kon. XVIII w. z klęczącym św. Dominikiem i św. Franciszkiem. **Dwie monstrancje** eklektyczne z przeł. XIX/XX w. oraz 1 ćw. XX w. o typie promienistym. **Organy** z datą "1804".

8. INSTALACJE.

Elektryczna, odgromowa, deszczowa; nagłośnieniowa.

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok ogólny kościoła od pd.-wsch.
2. Dzwonnica bramna udostępniająca otoczenie kościoła.
3. Podmurówka ściany prezbiterium.
4. Więźba dachowa nad nawą - widok ogólny od zach.
5. Więźba dachowa nad nawą - dolna partia słupa pełnego wiązara krokwiowego.
6. Więźba dachowa nad nawą - konstrukcja górnej partii pełnego wiązara krokwiowego.
7. Więźba dachowa nad nawą - widok ku zach. na partię dobudowaną po 1922 r.
8. Okno w pd. ścianie prezbiterium.
9. Okno zakrystii.
10. Zaszalowany otwór okienny w pn. ścianie nawy.

20.

Wkładkę założył:E.Andrzejewska, D.Rutkowska, 11.95 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WKZ w Kaliszu.....

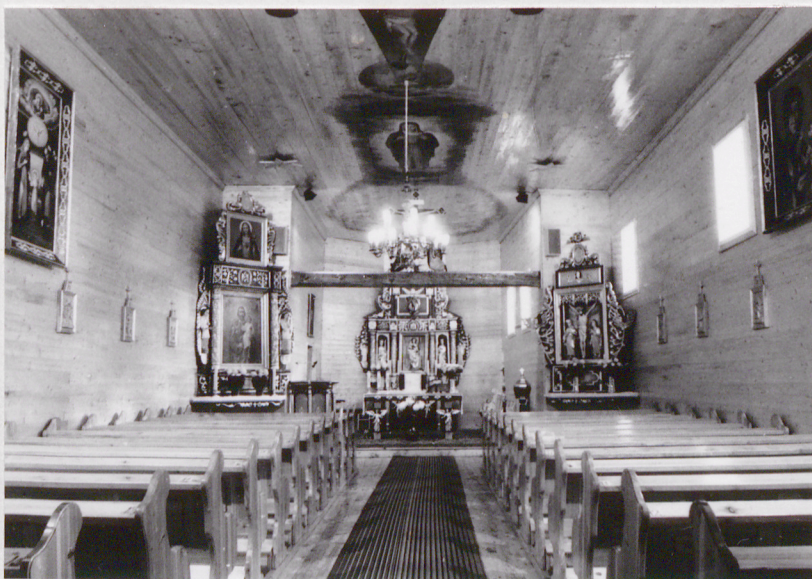
Wzór ODZ 1978 r.

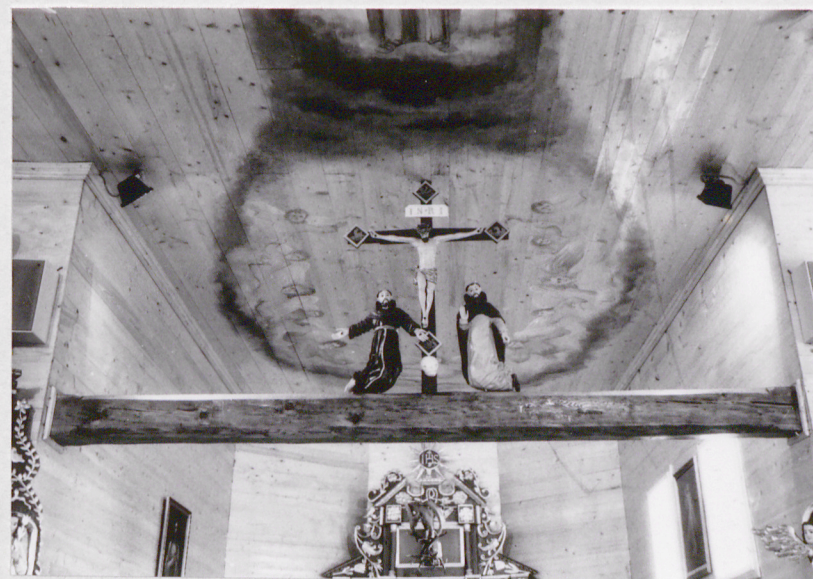
19.

21.

22.

23.

1. Miejscowość
S T A R Y
O C H Ę D Z Y N

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościel. par. p.w.
św. Anny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
c.d. opisu i fotografie

11. Drzwi zewnętrzne do kruchty zach.
12. Drzwi zewnętrzne do kruchty bocznej.
13. Drzwi zewnętrzne do zakrystii.
14. Widok ogólny kościoła od pd.-zach.
15. Elewacja pd. kościoła.
16. Widok na kruchtę boczną.
17. Widok kościoła od wach.
18. Widok kościoła od pn.-wsch.
19. Widok kościoła od pn.-zach.
20. Widok na sygnaturkę.
21. Podciąg okapu pd. strony prezbiterium.
22. Wnętrze kościoła - widok na prezbiterium.
23. Wnętrze kościoła - belka tęczowa.
24. Wnętrze kościoła - widok na chór muzyczny.
25. Wnętrze kościoła - słup chóru muzycznego.
26. Wnętrze kościoła - opracowanie trzonu słupa chóru muzycznego.
27. Wnętrze kościoła - strefa kapitelowa słupa chóru muzycznego.

24.

ODZ 1978 r.

25.

Wkładkę założył:E.Andrzejewska, D.Rutkowska, 11.95 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WKZ w Kaliszu.....

26.

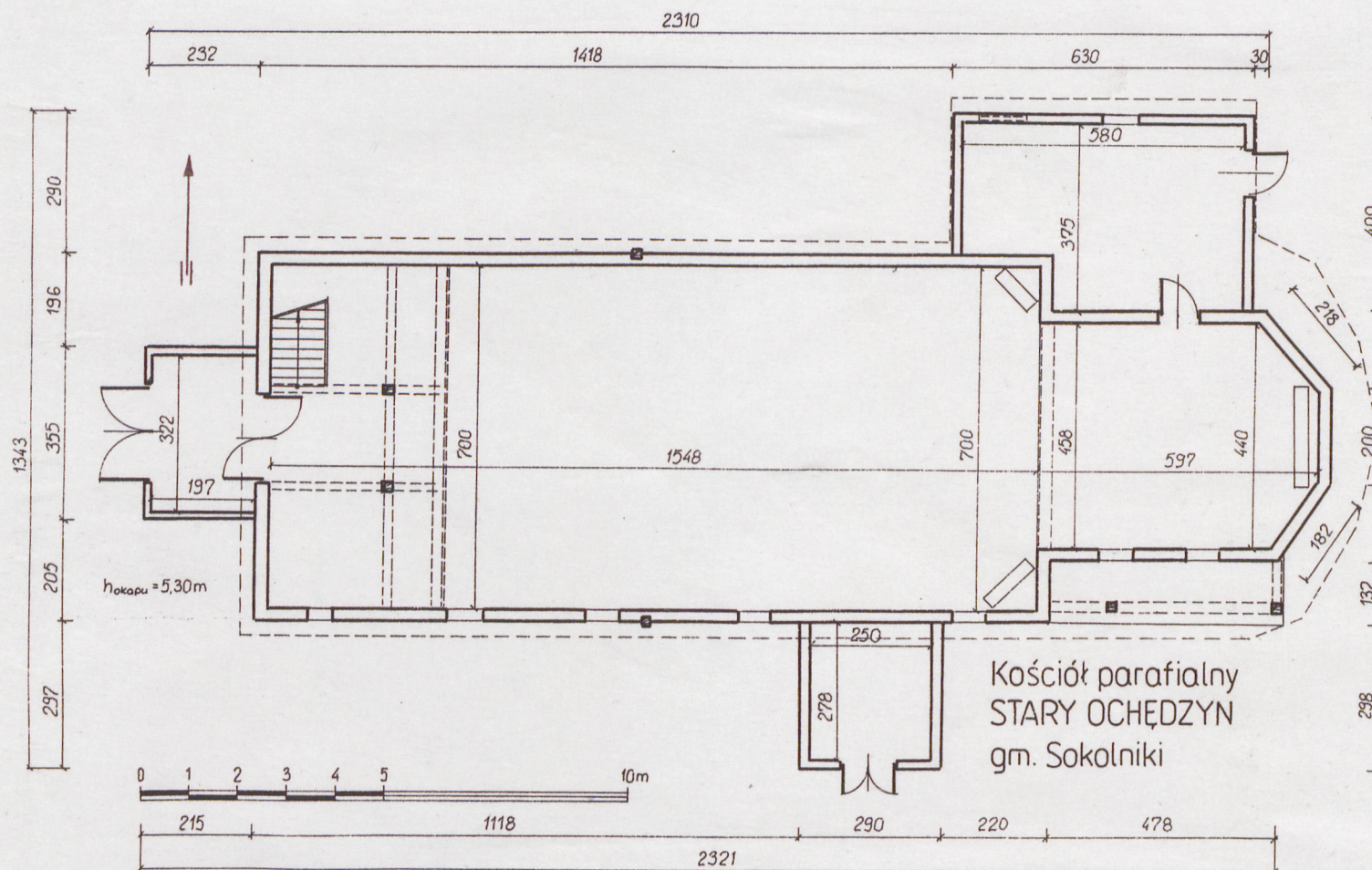

27

1. Miejscowość
S T A R Y
O C H Ę D Z Y N

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościel. par. p.w.
św. Anny

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
c.d. opisu i fotografie

Wkładkę założył:E.Andrzejewska, D.Rutkowska, 11.95 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WKZ w Kaliszu.....

Wzór ODZ 1978 r.

